

Regeringens proposition

1989/90: 38

om ändrade bestämmelser i fråga om bostadsbidrag
för år 1990

Prop.
1989/90: 38

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 19 oktober 1989.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Ulf Lönnqvist

Propositionens huvudsakliga innehåll

I avvaktan på resultatet av det nu pågående arbetet med reformer inom bostadsfinansieringens och beskattningens områden föreslås att lagen (1989: 285) med särskilda bestämmelser om bostadsbidrag för år 1990, som nu gäller för tiden januari–juni 1990, med vissa ändringar skall gälla för hela år 1990.

Vidare föreslås att bostadsbidrag till barnfamiljer under år 1990 skall kunna omprövas om familjens inkomster av förvärvsarbete har ökat väsentligt i förhållande till inkomsterna av förvärvsarbete enligt 1988 års taxering till statlig inkomstskatt.

De ändrade omprövningsreglerna föreslås gälla för bidrag fr. o. m. den 1 april 1990.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1989: 285) med särskilda bestämmelser om bostadsbidrag för år 1990

Härigenom föreskrivs att 1–3 §§ lagen (1989: 285) med särskilda bestämmelser om bostadsbidrag för år 1990 skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

För år 1990 lämnas bostadsbidrag enligt lagen (1988: 786) om bostadsbidrag *tills vidare endast för månaderna januari–juni.*

För år 1990 lämnas bostadsbidrag enligt lagen (1988: 786) om bostadsbidrag *med de avvikelser som följer av denna lag.*

2 §

Den som vid utgången av år 1989 uppbär bostadsbidrag har rätt att utan föregående ansökan få bidrag *även för månaderna januari–juni 1990* med samma belopp som för december 1989. *Inträffar någon sådan ändring som avses i 28 eller 29 § lagen (1988: 786) om bostadsbidrag, skall dock bidragsbeloppet anpassas med hänsyn härtill.*

Den som vid utgången av år 1989 uppbär bostadsbidrag har rätt att utan föregående ansökan få bidrag *för varje månad under år 1990* med samma belopp som för december 1989. *Bidragsbeloppet skall dock omprövas*

1. i fråga om bidrag till barnfamiljer, om något sådant förhållande inträffar som avses i 28 § lagen (1988: 786) om bostadsbidrag eller om familjens inkomster av förvärvsarbete har ökat väsentligt i förhållande till motsvarande inkomster enligt 1988 års taxering till statlig inkomstskatt och det står klart att inkomstökningen kommer att bestå under år 1990 och

2. i fråga om bidrag till hushåll utan barn, under de förutsättningar som anges i 29 § samma lag.

Den upplysningsskyldighet som föreskrivs i 27 § lagen om bostadsbidrag gäller även sådana ändringar av inkomst som avses i första stycket 1.

3 §

I fråga om bostadsbidrag för *månaderna januari–juni* 1990 i andra fall än som avses i 2 §, skall bidraget bestämmas med utgångspunkt från den bidragsgrundande inkomst som kan beräknas med ledning av 1988 års taxering till statlig inkomstskatt.

I fråga om bostadsbidrag för år 1990 i andra fall än som avses i 2 §, skall bidraget bestämmas med utgångspunkt från den bidragsgrundande inkomst som kan beräknas med ledning av 1988 års taxering till statlig inkomstskatt. *Beslut om bostadsbidrag till barnfamiljer skall dock omprövas, förutom i fall som avses i 28 § lagen (1988: 786) om bostadsbidrag, om familjens inkomster av förvärvsarbete har ökat väsentligt i förhållande till motsvarande inkomster enligt 1988 års taxering till statlig inkomstskatt och det står klart att inkomstökningen kommer att bestå under år 1990.*

Den upplysningsskyldighet som föreskrivs i 27 § lagen om bostadsbidrag gäller även sådana ändringar av inkomst som avses i första stycket andra meningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1990. Omprövning av bidrag på grund av väsentlig inkomstökning får dock inte göras i fråga om sådana bidrag som avser tid före den 1 april 1990.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 19 oktober 1989

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Feldt, Hjelm-Wallén, S. Andersson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Hulterström, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Nordberg, Engström, Freivalds, Wallström, Löow, Persson

Föredragande: statsrådet Lönnqvist

Proposition om ändrade bestämmelser i fråga om bostadsbidrag för år 1990

1 Inledning

Genom beslut den 8 juni 1989 utfärdade regeringen direktiv till en särskild utredare för att se över det nuvarande bostadsfinansieringssystemet och föreslå de förändringar av detta som han finner påkallade.

Av direktiven framgår att utredaren också skall analysera sambandet mellan de generella bostadssubventionerna och det direkta bostadsstödet till hushållen samt lägga fram förslag till sådana anpassningar av bostadsbidragen som motiveras av nya skatteregler och av utredarens förslag i övrigt.

Utredaren har redovisat sitt uppdrag genom betänkandet (SOU 1989: 71) Ny bostadsfinansiering m.m.

Utredningsuppdraget har föregåtts av en analys av dagens bostadsstöd som genomförts under våren 1989 och som redovisats i rapporten (Ds 1989: 39) Studier av bostadssektorn 1989. När det gäller det individuella bostadsstödet konstateras i rapporten att bostadsbidragen har en mycket hög fördelningspolitisk precision.

Förslag till en genomgripande skattereform fr.o.m. årsskiftet 1990-1991 har under sommaren presenterats i betänkandena (SOU 1989: 33) Reformerad inkomstbeskattning, (SOU 1989: 34) Reformerad företagsbeskattning samt (SOU 1989: 35) Reformerad mervärdesskatt m. m. Betänkandena har varit ute på remiss.

Betänkandet Ny bostadsfinansiering m. m., remissbehandlas för närvarande med sikte på att ett nytt bostadsfinansieringssystem ska kunna genomföras vid samma tidpunkt som det reformerade skattesystemet träder i kraft. I avvaktan på att ett sådant reformerat finansieringssystem införs har riksdagen tidigare beslutat (prop. 1988/89: 100 bil. 13, BoU7, rskr. 175) att bidrag enligt lagen (1988: 786) om bostadsbidrag för första halvåret 1990 skall lämnas med oförändrat belopp utan ny ansökan för de hushåll som i

december 1989 uppbär bostadsbidrag. Bestämmelser härom finns i lagen (1989: 285) med särskilda bestämmelser om bostadsbidrag för år 1990. Lagen innebär också att de hushåll som inte uppbär bostadsbidrag i december 1989 men som söker bidrag för år 1990 skall få sin ansökan prövad med utgångspunkt i den inkomst som hushållet har haft enligt 1988 års taxering till statlig inkomstskatt.

Prop. 1989/90: 38

2 Föredragandens överväganden

Mitt förslag: Bestämmelserna i lagen (1989: 285) med särskilda bestämmelser om bostadsbidrag för år 1990 föreslås gälla hela år 1990.

Beslut om bostadsbidrag till barnfamiljer omprövas om hushållets inkomster av förvärvsarbete har ökat väsentligt i förhållande till motsvarande inkomster enligt 1988 års taxering till statlig inkomstskatt och det står klart att inkomstökningen kommer att bestå under bidragsåret.

Skälen för mitt förslag:

Lagens giltighetstid

I budgetpropositionen 1988/89:100 bil. 13, s. 51 föreslog regeringen att regler för bostadsbidrag till barnfamiljer och vissa hushåll utan barn för år 1990 tills vidare endast lämnas för månaderna januari - juni och att hushållen under denna tid skulle få bidrag med i princip samma belopp som i december 1989. Regeringen utgick därvid från att nya regler för bidragsgivningen skulle kunna införas fr. o. m. den 1 juli 1990. Förslaget utgjorde en särskild åtgärd i avvaktan på resultaten av pågående reformarbete inom bostadsfinansieringens och skattelagstiftningens områden. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (BoU7, rskr. 175).

Skattesystemets utformning och innehåll är av grundläggande betydelse för utformningen av såväl det generella bostadsstödet som det direkta stödet till hushållens bostadskonsumtion, dvs. bostadsbidragen. Ett nytt bostadspolitiskt stödsystem där målen för den sociala bostadspolitiken ligger fast bör utformas i nära samband med reformarbetet inom beskattningens område. Eftersom det sistnämnda arbetet inte ännu är avslutat är det enligt min mening inte möjligt att presentera ett förslag till bostadsbidragssystem som beaktar konsekvenserna av ett reformerat skatte- och bostadsfinansieringssystem i sådan tid att det kan införas den 1 juli 1990. Enligt vad jag har erfarit har också flertalet kommuner i landet reagerat kraftigt mot tanken på en mera omfattande systemändring den 1 juli 1990, eftersom det bl. a. skulle medföra en extra arbetsbelastning som skulle drabba dem under semestertider.

Mot bakgrund av det anförda förordar jag att begränsningen av giltighetstiden för lagen (1989: 285) med särskilda bestämmelser om bostadsbidrag för år 1990 tas bort och att lagen således kommer att gälla för bostadsbidrag under hela år 1990. Jag räknar därvid med att nya regler för bostadsbidrags-

givningen ska kunna införas fr. o. m. den 1 januari 1991, dvs. fr. o. m. den tidpunkt då ett reformerat bostadsfinansieringssystem och ett nytt skattesystem avses att genomföras.

Prop. 1989/90: 38

Ändrade omprövningsregler för barnfamiljer

De bestämmelser om bostadsbidrag som infördes genom lagen med särskilda bestämmelser om bostadsbidrag för år 1990 innebär bl. a. följande i fråga om inkomstprövningen. De hushåll med barn som uppbär bostadsbidrag vid utgången av år 1989 skall, som framgått tidigare, utan föregående ansökan få bidrag för månaderna januari-juni 1990 med samma belopp som för december 1989. Dessa hushåll kan få sitt bostadsbidrag omprövat bl. a. om inkomsten av förvärvsarbete minskar väsentligt i förhållande till motsvarande inkomster enligt taxeringen till statlig inkomstskatt året före bidragsåret och det står klart att inkomstminskningen kommer att bestå under bidragsåret. Någon omprövning skall enligt gällande bestämmelser däremot inte ske till följd av inkomstökningar.

För sådana hushåll med barn som inte uppbär bostadsbidrag i december 1989 skall vid i övrigt oförändrade bidragsregler, bostadsbidragets storlek under första halvåret 1990 bestämmas med utgångspunkt från den bidragsgrundande inkomst som kan beräknas med ledning av 1988 års taxering till statlig inkomstskatt. Av 10 § lagen (1988:786) om bostadsbidrag följer dock att bidragets storlek skall bestämmas med hänsyn till en beräknad inkomst för bidragsåret, om inkomsten av förvärvsarbete har ändrats väsentligt i förhållande till motsvarande inkomster enligt taxeringen till statlig inkomstskatt året före bidragsåret och det står klart att inkomständringen kommer att bestå under bidragsåret. Härav följer alltså att alla ändringar av familjens inkomster av förvärvsarbete som är väsentliga i dessa fall kommer att beaktas då bidraget för år 1990 fastställs. Man kommer således att beakta inte enbart väsentliga inkomstminskningar utan också väsentliga inkomstökningar.

Som jag föreslagit i det föregående bör de särskilda bestämmelserna om bostadsbidrag för år 1990 förlängas till att avse hela året. I en sådan situation kan de nuvarande inkomstprövningsreglerna inte behållas oförändrade. En förlängning av de särskilda bidragsreglerna bör kompletteras med en möjlighet att anpassa bidraget under år 1990 även till vissa inkomstökningar.

Mot denna bakgrund förordar jag att bostadsbidrag till barnfamiljer skall kunna omprövas under år 1990, inte bara som tidigare vid inkomstminskning, utan även när hushållets inkomster av förvärvsarbete har ökat väsentligt. Omprövning på grund av inkomstökningar bör gälla såväl bostadsbidrag till familjer som uppbär bostadsbidrag i december 1989, som bostadsbidrag till familjer som då inte uppbär sådant bidrag. Bostadsbidragen under år 1990 bör för dessa barnfamiljer anpassas till väsentliga inkomstökningar i förhållande till 1988 års taxering. Den bidragsberättigade bör ha skyldighet att upplysa kommunen om sådana inkomstökningar.

Enligt plan- och bostadsverkets tillämpningsföreskrifter skall en inkomstökning anses vara väsentlig, om den aktuella inkomsten har ökat med mer än 50 000 kr. i förhållande till motsvarande inkomst enligt taxeringen till statlig inkomstskatt året före bidragsåret. I de fall då, enligt vad jag har redovisat i det föregående, beräkningen av bostadsbidraget för år 1990 har grundats på 1988 års taxering, dvs. taxeringen två år före bidragsåret bör dock – som plan- och bostadsverket har framfört under beredningen av ärendet – med väsentlig inkomstökning avses mer än 75 000 kr.

Vad gäller tidpunkten för ikraftträdandet av de nu föreslagna bestämmelserna om omprövning av beslut om bostadsbidrag till barnfamiljer under år 1990 har jag erfarit att det inte är möjligt för kommunerna att erhålla uppgifter om väsentliga inkomstökningar från dessa hushåll förrän efter årsskiftet 1989–1990. Med hänsyn härtill och för att undvika att de bostadsbidrag till dessa hushåll som betalas ut i början av år 1990 senare måste återkrävas helt eller delvis bör den av mig nu föreslagna omprövningsmöjligheten vid inkomstökning gälla för bidrag fr.o.m. den 1 april 1990.

Det är för kommunernas administrativa förberedelsearbete av synnerlig vikt att de förslag jag nu har lagt fram prövas skyndsamt. Regeringen bör därför föreslå riksdagen att besluta om en förkortad motionstid.

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom bostadsdepartementet upprättats förslag till lag om ändring i lagen (1989: 285) med särskilda bestämmelser om bostadsbidrag för år 1990.

4 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen
att anta förslaget.

Regeringen bör vidare föreslå riksdagen att besluta att förkorta motions-
tiden till tio dagar.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

